

Astu tarinaan!

- Näkökulmia sanataiteesta
lukutaitostrategian toimeenpanossa ja
tulevia tavoitteita

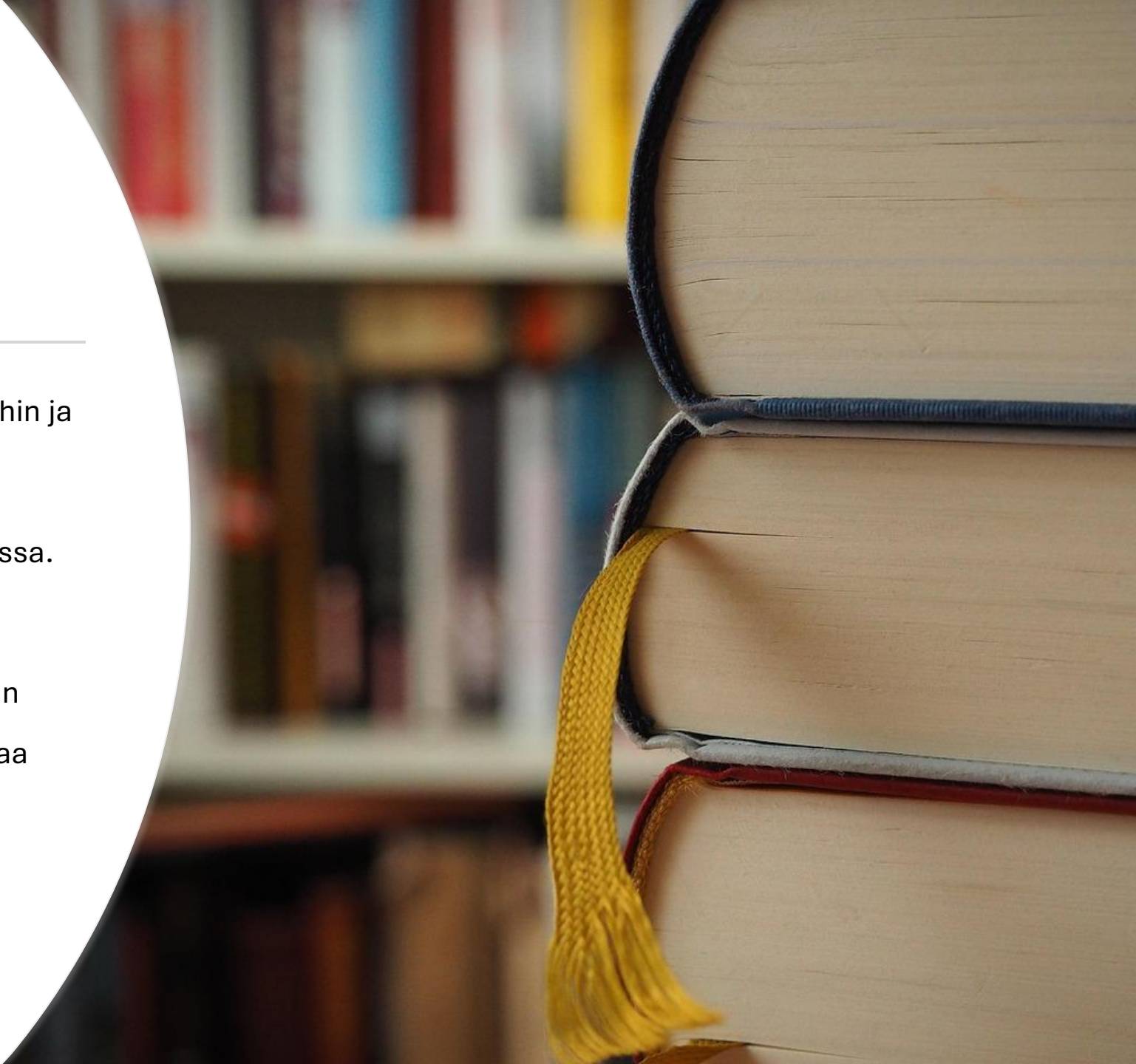
*Elina Mäkinen,
Suomen sanataideopetuksen seura
posti@sanataide.fi
elina.makinen@jyvaskyla.fi*

Mitä sanataide on?

- Sanataide on taiteenala, jossa tutustutaan kirjoihin ja kirjallisuuden lajeihin, tarinoidaan, runoillaan ja leikitään kielellä. Sanataidekasvatuksen avulla opitaan toimimaan tekstien maailmassa.
- Sanataidetta voi harrastaa jo pienen vauvan kanssa. Lapsen kasvaessa taiteen tekemisen muodot muuttuvat. Sanataidetta voi harrastaa aina aikuisuuteen asti.
- Taiteen perusopetusta sanataiteessa järjestetään ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Opetus on tavoitteellista, opetussuunnitelmaan pohjautuvaa taidekasvatusta ammattilaisten ohjauksessa.

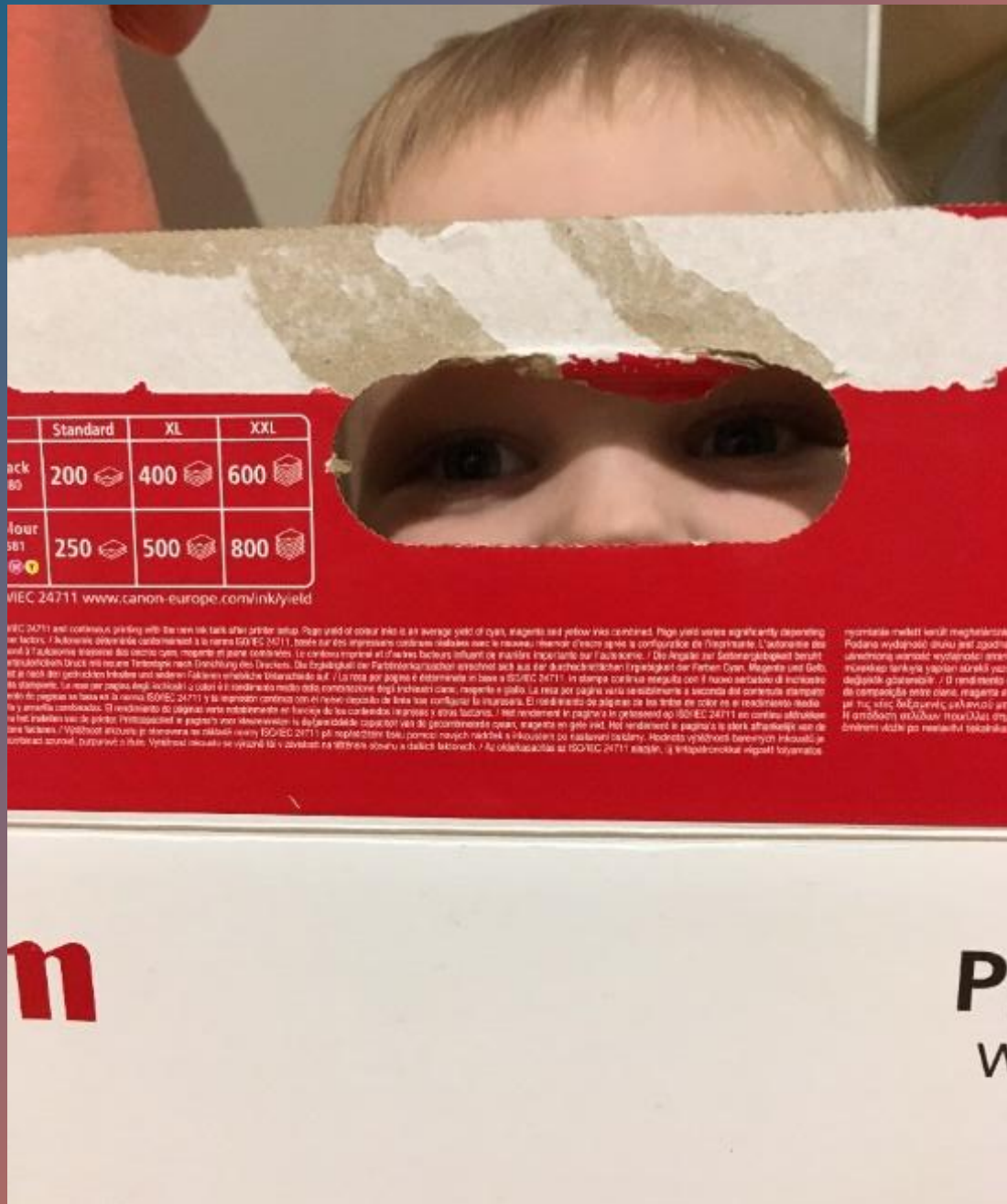
www.sanataide.fi

Entä jos?

- Sanataiteessa on pohjimmiltaan kyse siitä, että maailmaa katsotaan leikin ja tarinan kautta. Sanataidetta voi kuvailla kysymällä esimerkiksi:

- ”Entä jos?”
- “Mitä sitten tapahtui?”
- ”Mikä on minulle merkityksellistä?”

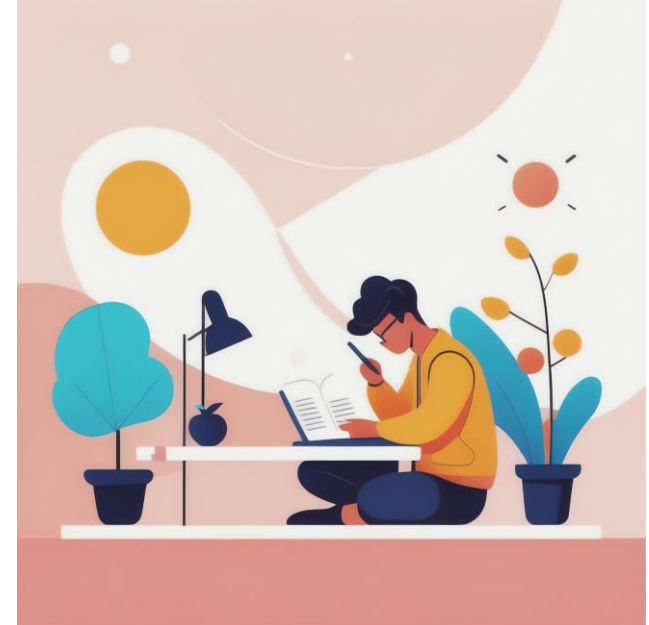

”Sanataide on taidemuoto, jossa lapsen ja nuoren kielitajua vahvistetaan luovien työskentelymenetelmien avulla ja jonka taustalla on useiden tieteen- ja taiteenalojen menetelmiä.”

(Opetushallitus:
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sanataide-ja-kirjallisuus>)

- Sanataide tarjoaa apua sekä kirjoitusintoon että kirjoituskammoon
 - Yhteisöllisyys, pelillisuus, rajat & vapaus innostavat
 - Inspiraation tukena käytetään pelejä, kehollisuutta, tuoksuja, aisteja, muistoja, tarinankerrontaa tukevaa materiaalia (tarinanopat, kuvasarjat, äänimaisemat, tarinapelit)
 - Kirjallisuuden käyttö oman tuottamisen lähtökohtana tukee tulkinnan ja ymmärtämisen taitoja.
- Taidelähtöisen oppimisen lähtökohtina ovat (Lähteelä, Aerila & Kauppinen)
 - moniaistisuus
 - tunnekokemukset
 - vapaus & ennakoimattomuus
- Taidelähtöisyys
 - tukee osallisuuden kokemuksia
 - edistää ryhmäytymistä
 - tarjoaa sisällönoppimisen paikkoja (tulkinnat & kokemukset)

Sanataide osana lukutaitostrategiaa

- Kolme lukutaidon kehittämisen suuntaviivaa:

- 1. Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita**

- Lukutaitotyössä kannattaa pitää mukana sanataiteen osaamista & ammattitaitoa. Sanataiteen ammattilaisilla on vankka ymmärrys ja kokemus eri ikäisten lasten/nuorten/aikuisten lukutaidon tukemisesta.

- 2. Vahvistetaan monilukutaito-osaamista**

- Sanataide tukee monilukutaito-osaamista. Sanataiteessa tekstiä lähestytään tutkien, arvioiden, tulkiten ja itse monipuolisesti tuottaen.
- Sanataide taidelähtöisenä toimintana on avain hyvinvoinnin tukemiseen.

- 3. Innostetaan lukemaan ja monipuolistamaan lukutaitoa**

- Sanataiteen kautta löydetään keinoja tukea lukevaa elämäntapaa. Monipuoliset kirjavalinnat ja niiden parissa tapahtuva taiteellinen työskentely avaa portin eläytymiseen ja sitä kautta tapahtuvaan kirjaan kiinnittymiseen.

Sanataide osana kuntien lukutaitostrategiaa

- Sanataiteen kautta tuetaan monipuolisesti luku- ja kirjoitusmotivaatiota sekä luku- ja kirjoitustaitoa.
- Sanataide on useassa kunnassa osana kulttuuriopetussuunnitelmaa, mikä on erinomainen tapa tuoda sanataidetta kaikkien tietyn ikäryhmän edustajien saataville.
- Sanataidetta on kunnissa tarjolla taiteen perusopetuksen muodossa. Taiteen perusopetus on tasolta toiselle etenevää tavoitteellista taidekasvatusta. Lisäksi sanataiteen opetusta annetaan tavoitteellisesti esimerkiksi Oulussa lastenkulttuurikeskus Kotilon sanataideryhmissä.
- Sanataidetta on tarjolla myös Suomen mallin harrastusryhmissä. Näiden ryhmien vaikuttavuutta mitattaessa katse tulisi kääntää opetuksen tavoitteisiin, sisältöihin ja toteutukseen sekä opettajan/ohjaajan ammattitaitoon.

Tulevaisuuden näkymiä

- Sanataiteen asema tunnistetaan ja tunnustetaan kuntien lukutaitotyössä.
- Sanataide juurtuu vakiintuneeksi osaksi kuntien lukutaitostrategioita ja lukutaitotyötä.
- Sanataiteen sisällöt (työpajat, harrastusryhmät, koulutukset) tilataan sanataiteen ammattilaisilta. Suomen sanataideopetuksen seura on sanataiteen opettajien kattojärjestö, joka tarjoaa sanataiteen ammattilaisten verkoston ympäri Suomen. Seuran kautta kannattaa kysyä sanataiteen ammattilaista juuri omalle paikkakunnalle.
- Lukutaitostrategiassa sanottua: Lisätään taiteen perusopetuksen, erityisesti sanataiteeseen osallistumisen mahdollisuuksia eri puolilla maata

Sanataiteesta sanottua

- Sanataiteen merkitys lukutaitotyössä tunnistetaan hyvin eri kasvatus- ja koulutusasteilla. Opettajien toive on toistuva: sanataiteen ammattilaisten vierailuja kouluissa olisi tarpeen lisätä.
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajien sanoja sanataiteesta koulutusten/työpajojen jälkeen:
 - Sain sanataiteesta valtavan paljon. Oli ihana herätä huomaamaan, kuinka monipuolisesti erilaisia kirjoja voi käyttää. Nyt lähdän töihin uusia ideoita täynnä.
 - Sanataiteessa kirjojen maailma avautuu uudella tavalla. Lasten kanssa luetun pohjalta voi tuottaa monipuolisesti omia ja yhteisiä tekstejä.
 - Olisi tärkeää saada sanataidepajoja kaikenikäisille oppilaille.
 - Sanataidetyöpaja oli meidän ryhmälle erittäin toimiva, lapset olivat mukana koko ajan toiminnassa. Paja oli lapsia osallistava. Jokainen lapsi huomioitiin ja jokaisen tarina pääsi esille. Paja on jäänyt lasten mieleen ja lasten tarinat ovat ilahduttaneet myös lasten vanhempia.
 - Aiemmin pohdin paljon, miten saada lapset kiinnittymään kirjojen maailmaan. Sanataiteesta on ollut apua näihin pohdintoihin.

